

MUINSUSKAITSJA CAROLIN PIHLAP: Vanalinnas vajavad majadest rohkem hoolt ja hoidmist inimesed

«Ärge kartke tulla küsima, siit saab väga head nõu,» kutsub Tallinna muinsuskaitse uus juht Carolin Pihlap muinsuste omanikke abi saama. Muinsuskaitset saadab kohati pisut karmivõitu kuvand, Pihlapi sõnul pole aga ühtegi taolist olukorda, millest poleks võimalik leida väljapääsu: «Restaureerimine ise ei ole keerukas. Kõige keerulisemad on alati inimsuhted. Kui inimsuhteid hoida, küll me leiame siis ka keerulistele muredele lahenduse.»

**Virikko
Lepassalu**
virikko.
lepassalu@
tallinnlv.ee

Tallinna muinsuskaitse pikaegne juht ja üks tuntumaid Eesti muinsuskaitsejaid Boris Dubovik lahkus ametist veebruaril keskel. Tema asemele valitud Carolin Pihlap seab enda sõnul olulisele kohale inimeste nõustamise muinsustega ümberkäimisel. Aga ka selle, et Vanalinn ei muutuks muuseumiks, vaid seal oleks mõnus elada.

Kui Carolin Pihlap on meile Raekoja platsi nurgas asuva muinsuskaitse osakonna raske, keskaegse ukse lukud lahti on keeranud, ei seisa lävel mitte karmivõitu muinsuskaitseametnik, vaid justnagu naabritüdruk. Lahke, lihtsa ja avatud suhtlemisega inimene, kelle puhul tekib tunne, et tead teda juba ammu, ehkki kohtusime tegelikult esimest korda.

Kuidas te muinsuskaitseepisikuga nakatusite?

Elasin lapsena Kadriorus. Käisin lasteaias, mis asus Narva maanteel. Enam seda lasteaeda pole, aga kõik pikad õuetunnid veetsime Kadrioru parkis. Kelgumägi asus otse lossi kõrval.

Edasi käisin 21. koolis, kus olid suurepärased ajaloo ja kunstiajaloo õpetajad.

Aga päriselt sattusin muinsuskaitse ülikooli ajal, kui õppisin Tartus avalikku haldust. Kohaliku omavalitsuse tööd puudutavad praktikatumid tein toonases Tallinna muinsuskaitseametis. Pärast ülikooli läksin tööle küll mitte linna, aga riigi muinsuskaitseametisse, kus olen kogu varasema elu erinevatel kohtadel töötanud. Aga nüüd olen ringiga oma päris esimese töökohta juures tagasi.

Teil on kuulus isa. Kas laulja Tarmo Pihlapi peres käis ka mingi nikerdamine vanade asjade kallal, näiteks putitati mööblit?

Kodus päriselt mitte. Isa poolt anti edasi vaimset pärandit: muusikat, laulu. Vanaema laulis vanaaja laule ja vanaisa oli mul kuldsete kätega. Nii et jah, mind mõjutas vanemate vaimne pärand.

Millega te ise kõige rohkem enda puhul rahul olete, kui rääkida töötamise ajast riigi muinsuskaitse – enne praegust ametit?

Kõige rohkem on rõõmu teinud, kui saad inimestele anda konkreetset head nõu. Leida häid lahendusi. Vahel tunduvad mõned olukorrad, et ollakse nagu puntrasse jooksnud. Minu kogemus ütleb, et ei ole sellist olukorda, milles ei leiaks lahendust. Peab olema tahtmine!

Alguses on mõne mälestise omanik oma olukorras võib-olla õnnetu, pahane või kimbatud. Aga pärast oleme leidnud sellise väljapääsu, et kõik on rahul.

Muinsuskaitse on ikka rohkem nõustatud kui karistusi jagatud. See on pigem kuvand, et muinsuskaitse karistab. Jah, üks üks negatiivne emotsioon nõuab vähemalt kümnet positiivset sinna juurde, et seda negatiivset unustada. Uus muinsuskaitse seadus, mis 2019. aastal jõustus, on ametnikule samas andnud väga palju võimalusi paindlikult ja mõistlikult läheneda igale mälestisele ja inimesele.

Millega inimesed siis on seoses muinsustega kõige enam kimbatused?

Tavaliselt on neil mingi hirm. Et nüüd ma ei tohi oma majas midagi teha, remontimine on hirmus kallis ja keeruline. Tegelikult see enamasti nii ei ole.

Jah, alati ei pruugi kõige standardsem või odavam lahendus sobida. Aga see ei pea ka tingimata olema kõige keerulisem või kallim. Inimene oskab üldiselt väärtustada seda, mida ta teab ja oskab näha. Ja see on asi, millega riigi või linna muinsuskaitsejad saavad abiks olla: tutvustada väärtusi.

Mina usun küll, et keegi ei ärka hommikul mõttega, et täna hakkab kultuuriväärtusi hävitama. Vahelihtsalt ei teata või ei tunta või ei tajuta neid väärtusena. Vahel on nii, et mingisugune asi jääb natukene raha taha kinni. Meie roll on abi pakkuda ehk siis teavitada, tutvustada, selgitada, millised on väärtused.

Inimesed elavad piltlikult öeldes millegi ajalooliselt hinnalise juures või otsas, aga on nii harjunud, et ei märka ise seda?

Vahel, kui juba su vanaema ja vanaisa on elanud selles korteris, siis oledki kõigeaegselt harjunud. Aga siis tuleb keegi meie seast ja ütleb, et vaata kui lahe asi! Seda on nii vähe säilinud või sellist teist ei ole. Siis vaatadki teise pilguga – kui väärtust. Seega üks asi on teadlikkuse tõstmine, ja teine on toetuse andmine. Seda me saame pakkuda.

Kas tuleb ette, et näiteks muinsusmaja soetatakse emotsiooniga, ja ei tajuta kaasnevaid piiranguid? Ka seda, kui raske koorem selga võetakse?

Ma ei oleks nõus ütlema, et see on koorem, mis kaela võetakse. Need on väärtused ja võimalused. Ega kõike ei pea ju tegema kohe ja korraga! Önn on, kui sul on kõige kohe tegemise võimalus, aga tihti seda pole, ja ei peagi.

Täiesti mõistlik oleks näiteks mõnda mõisahoonet või villat tehagi tubade kaupakorda. Ja kõigepealt läbi viia uuringud. Vanade hoonete puhul on eeltoot väga oluline. Sellesse panustatud aeg ja energia tuleb kõik pärast kasuks. Siis tuleb üllatusi pärast vähem ette.

Usun, et kes teadlikult ostavad tänapäeval mälestise, ei taju seda kui koormat. Nad tajuvad seda kui võimalust. Ega mitmesaja aasta vanuseid detaile juurde ei tule ja pigem otsitakse neid taga, hoitakse ja säilitatakse, sest need tõstavad kinnisva-

Tallinna uus muinsuskaitsejuht Carolin Pihlap usub, et varem või hiljem saabub iga laguneva muinsusvä-

ra väärtust. Need ajad on ammu möödas, kui Tallinna Vanalinnas vaadati ainult ruutmeetri hinna järgi.

Veel kord – mina ei usu, et keegi on teadlikult või tahtlikult vihane enda või oma kinnisvara peale, et ta midagi lõhuks või hävitaks.

Mida teha nende Vanalinnas muinsusmajadega, mis lagunevad eri põhjustel? Mille omanikud on, kui Jüri Kuuskemaa väljendit kasutada, nagu koerad heintel, et ise ei söö ja teistele ei anna? Kas need majad tuleks sundvõõrandada?

See on laiemalt Eesti teema ja mitte ainult kaitsealuste hoonete puhul. Kinnisvara lihtsalt omanike ja laguneda laskmine ei ole eriti kulukas. Ma arvan siiski, et varem või hiljem tuleb igale majale, igale mälestisele oma hea aeg. Just eile vaatasime näiteks lootusetus seisundis Tondi karsarmuhoonet, kus mõnes kohas on laed sisse vajunud. Nüüd antakse välja muinsuskaitse eritingimused ja sinna tulevad korterid.

Kui olin veel noor muinsuskaitsejuht, siis muinsuskaitseametis toonane juhataja Agne Trummal esines ühel infopäeval ettekandega toonastest lagunevatest ja justkui lootusetust hoonetest, mida ühiskond enam ei vaja. Näiteks olid nende seas Artur Perna projekteeritud lastehaigla hoone Kivimäel ja vesilennukite angaarid, mis on tänaseks mõlemad korda tehtud ja kasutuses. Vesilennukite angaaride restaureerimine pälvib Euroopa kõrgeima preemiagi.

Seega võib ühel hetkel asi tunduda lootusetuna, järgmisel hetkel aga leitakse võimalus taassünniks. Või võtkem endised mahajäetud tööstusalad, mi-

da praegu järjest korrastatakse ja arendatakse. Või Patarei merekindlus. Kui kaua see õnnelt seisib, aga nüüd töö käib. Nii et ma olen väga lootusrikas, et ka täna Tallinnas Vanalinnas ja igal pool mujal lagunevad majad saavad korda.

Mida tähendab uue kaitsekorra kehtestamine Vanalinnas? Muinsuste omanike jaoks minevat tingimused leebemaks?

Riigi muinsuskaitseamet koostab 2019. aastal jõustunud seaduse alusel praegu kõikidele muinsuskaitsealadele uued kaitsekorrad.

Tallinnas vanalinnas kui UNESCO maailmapärandise kuuluv muinsuskaitsealal on muinsuskaitse seaduse järgi eristaatus. Ehk siis on öeldud näiteks, et kõiki töid siin peavad tegema pädevustunnistusega meistrid ja ettevõtjad. Ja näiteks kõikide interjööride puhul peab olema võetud luba töödeks.

See uus kaitsekord annab siiski võimaluse leevendusteks. Vanalinnas elaniku või majaaniku jaoks on oluline, et hooned jagataks A-, B- ja C- kaitsekategooriatesse.

A- ja B-kategooriasse kuuluvad hooned, mis kannavad vanalinnas väärtusi, C-kategoorias aga need, mis otseselt neid väärtusi ei oma. Need on võib-olla sobimatud oma mahtudest või funktsioonilt: liiga suured või liiga väikesed, näiteks alajamad või garaažid jms.

A-kategooria hoone puhul jääb muinsuskaitsega kooskõlastamise nõue ehk loakohustus nii interjööri kui eksterjööri puudutavate tööde osas. B-kategooria hoonete jaoks läheb olukord – võrreldes praegu kehtiva seadusega – lihtsamaks. B-kategooria puhul piirdub muinsuskaitse sekkumine vaid hoonelise välise mahu ja ilmlega: need on fassaadid, katused, rõdupiirded jne.

Vanalinn ei tohi muutuda muuseumiks, seal peab olema mõnus elada.